

**Propozycja reformy
funkcjonowania instytutów
Polskiej Akademii Nauk
w strukturze Akademii**

Marek Jeżabek
posiedzenie Prezydium PAN, 20-02-18

Warunki brzegowe zreformowania instytutów PAN

Wyzwania współczesnej nauki wymagają zdynamizowania rozwoju potencjału instytutów PAN poprzez:

- ✓ *projakościową politykę kadrową, także w ramach rekrutacji międzynarodowej i poprzez zwiększenie mobilności kadry naukowej (postdok i visiting professors), w tym między instytutami a uczelniami;*
- ✓ *udział w procesie kształcenia 3-stopnia;*
- ✓ *wsparcie badań międzyobszarowych.*

(Spotkanie z prem. J. Gowinem 14.06.17)

By to osiągnąć konieczne jest spełnienie następujących warunków:

- 1. Zachowanie osobowości prawnej instytutów*
- 2. Autonomia i swoboda badań naukowych*
- 3. Zachowanie sposobu finansowania instytutów*
- 4. Dodatkowe finansowanie kształcenie 3-stopnia*
- 5. Zachowanie uprawnień do nadawania stopni naukowych i występowania o tytuł naukowy*
- 6. Samorządność instytutów PAN.*

(Spotkanie z prem. J. Gowinem 14.06.17)

Porozumienie Instytutów Naukowych PAN

INSTYTUT FIZYKI JĄDROWEJ
im. Henryka Niewodniczańskiego
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Porozumienie instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk

My, niżej podpisani, dyrektorzy instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, działając w imieniu kierowanych przez nas jednostek, popierając warunki graniczne funkcjonowania instytutów naukowych PAN (autonomia, samorządność i osobowość prawna oraz bezpośrednie finansowanie z MNSW) i kierując się potrzebą realizacji idei samorządności instytutów, postanawiamy zawrzeć porozumienie, którego celem będzie:

- intensyfikacja współpracy między instytutami naukowymi PAN;
- reprezentacja wspólnych interesów instytutów należących do porozumienia;
- podjęcie działań na rzecz wzmocnienia roli instytutów w ramach Polskiej Akademii Nauk, w szczególności ustawowego zwiększenia udziału przedstawicieli instytutów w procesach decyzyjnych w PAN;
- wypracowywanie propozycji legislacyjnych w zakresie roli i zadań instytutów naukowych PAN.

Porozumienie jest otwarte dla wszystkich zainteresowanych instytutów naukowych PAN i zawarte bezterminowo.

Potwierdzam przystąpienie IFJ PAN do Porozumienia Instytutów Naukowych Polskiej Akademii Nauk (PIN PAN).

Kraków, 3.11.2017 r.

DYREKTOR
Instytutu Fizyki Jądrowej
im. H. Niewodniczańskiego
Polskiej Akademii Nauk
[Signature]
prof. dr hab. Andrzej Jaszczak

[Signature]
RADCA PRAWNY
Zofia Górska-Guła

ul. Radzikowskiego 152, 31-342 Kraków
www.ifj.edu.pl
centrala: +48 12 662 8000

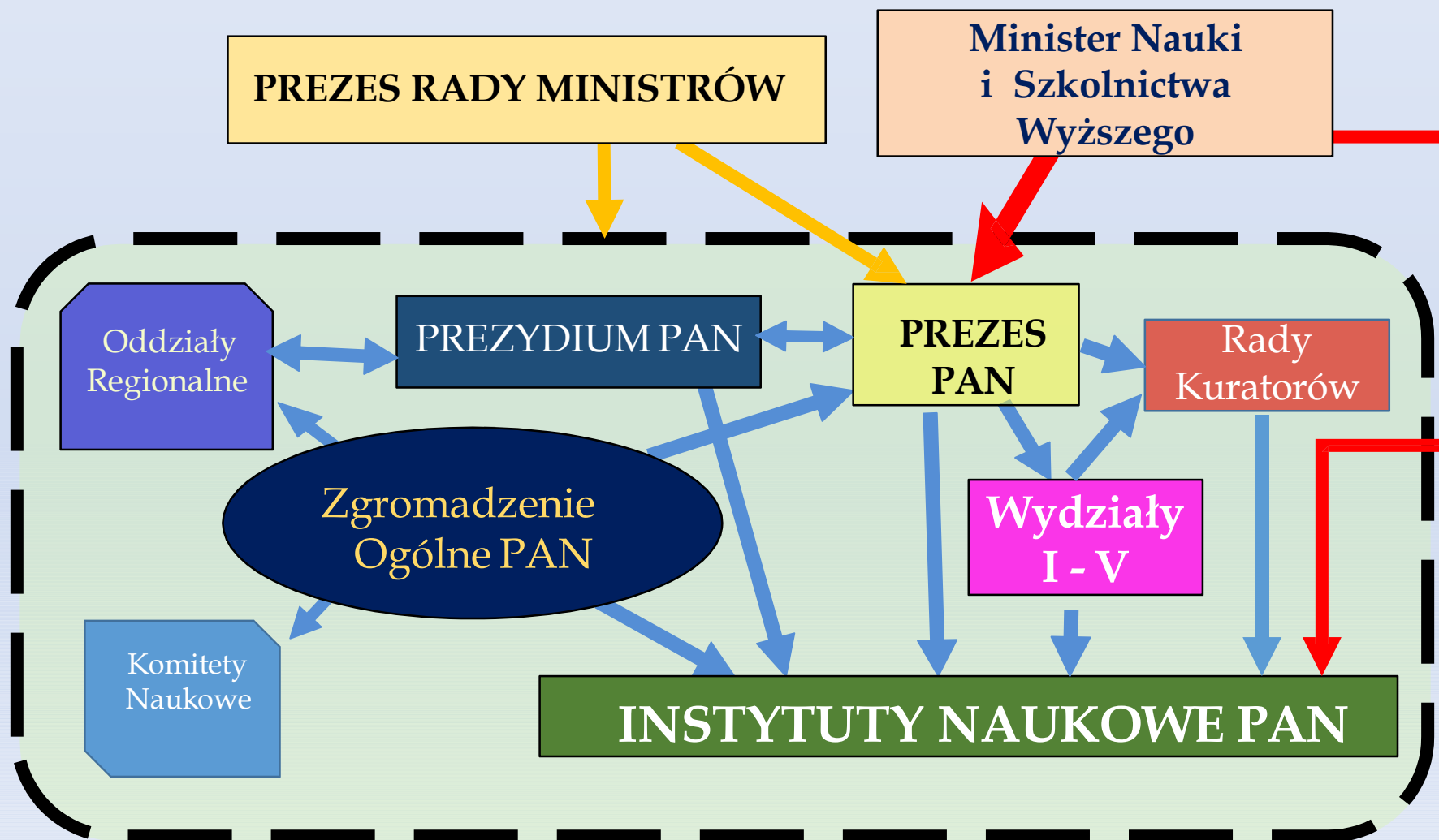
dyrektor: +48 12 662 8200
e-mail: dyrektor@ifj.edu.pl
fax: +48 12 662 8458

NIP: PL 6750000444
REGON: 000326983
RIN: RIN-III-61/04

My, niżej podpisani, dyrektorzy instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk, działając w imieniu kierowanych przez nas jednostek, popierając warunki graniczne funkcjonowania instytutów naukowych PAN (autonomia, samorządność i osobowość prawna oraz bezpośrednio finansowanie z MNSW) i kierując się potrzebą realizacji idei samorządności instytutów, postanawiamy zawrzeć porozumienie, którego celem będzie:

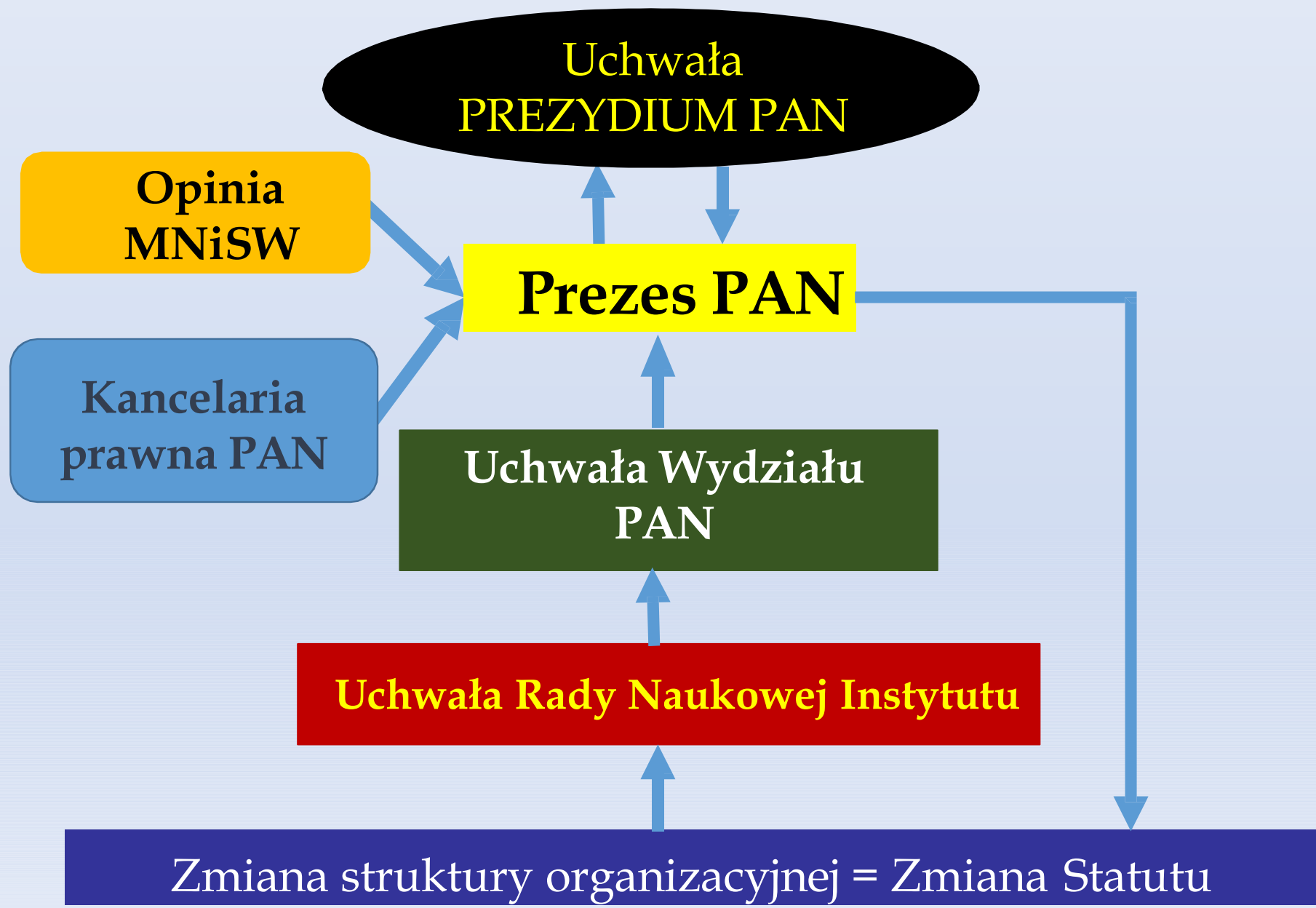
- intensyfikacja współpracy między instytutami naukowymi PAN;*
- reprezentacja wspólnych interesów instytutów należących do Porozumienia;*
- podjęcie działań na rzecz wzmocnienia roli instytutów w ramach Polskiej Akademii Nauk, w szczególności ustawowego zwiększenia udziału przedstawicieli instytutów w procesach decyzyjnych w PAN;*
- wypracowywanie propozycji legislacyjnych w zakresie roli i zadań instytutów naukowych PAN.*

Zarządzanie instytutami naukowymi PAN – stan obecny

Aktualny stan prawny:

- Ustawowo niezależne Instytuty PAN **podlegają nadzorowi** MNiSW w sprawach **finansowych** (dotacja statutowa, dotacja dydaktyczna, granty NCN, granty NCBiR, granty celowe i inne dotacje), **majątkowych, organizacyjnych** (opinia MNiSW w sprawie struktury organizacyjnej) oraz **ocenie** działalności merytorycznej dokonywanej przez MNiSW (KEJN).
- Instytuty PAN **podlegają nadzorowi** Prezesa PAN, Prezydium PAN oraz Wydziałów w sprawach **finansowych, majątkowych i organizacyjnych** oraz **ocenie** działalności merytorycznej dokonywanej przez Rady Kuratorów.

Przykład 1: Likwidacja komórki organizacyjnej

Przykład 2: Korzystna zamiana działek

Wnioski:

- Obecny stan prawny jest dla Polskiej Akademii Nauk, a w szczególności dla Prezydium PAN oraz dla instytutów naukowych PAN uciążliwy, czasochłonny, a czasem nawet szkodliwy.

Zasady zarządzania i nadzoru nad
działalnością instytutów naukowych PAN
(projekt PIN PAN)

Podstawowym zadaniem instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk jest prowadzenie badań naukowych na światowym poziomie. Instytuty mogą się rozwijać i dążyć do doskonałości naukowej dzięki spełnieniu czterech warunków: autonomii, samorządności i osobowości prawnej oraz bezpośredniemu finansowaniu przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Dysponując etatami badawczymi, przyznawanymi w trybie otwartych konkursów na czas określony dla adiunktów i profesorów wizytujących, stwarzają możliwość pozyskiwania naukowców z całego świata i osiągnięcia znaczących wyników naukowych dla uczonych z Polski. W krajowym systemie prowadzenia badań naukowych stanowią element komplementarny do uczelni akademickich. Zachowane zostają dotychczasowe zapisy ustawowe dotyczące pracowników instytutów naukowych PAN.

Instytuty naukowe PAN zachowują niezależność w prowadzeniu działalności naukowej, organizacyjnej i finansowej, zapewnianą przez obowiązujące prawo. Proponuje się zwiększenie podmiotowości i samorządności instytutów PAN. Przynależność instytutów do PAN stwarza możliwość monitorowania i oceny perspektyw długookresowych oraz ich bieżącej działalności przez Rady Kuratorów przy Wydziałach PAN. Zebranie Ogólne Dyrektorów Instytutów Naukowych PAN oraz Rada Dyrektorów Instytutów Naukowych PAN uzyskują umocowanie ustawowe jako organy Polskiej Akademii Nauk.

Do zadań Zebrania Ogólnego Dyrektorów i Rady Dyrektorów należy m.in. wspieranie instytutów PAN przy rozwiązywaniu problemów w bieżącej działalności, inspirowanie rozwoju naukowego instytutów i ich współpracy, przygotowywanie projektów działań i legislacji stwarzających korzystne warunki dla rozwoju nauki w Polsce, opiniowanie projektów reorganizacji i likwidacji instytutów PAN, udział w konsultacjach przeprowadzanych przez ministra właściwego do spraw nauki.

Główne założenia proponowanych
rozwiązań legislacyjnych:

1. Zasady działania Zebrania Ogólnego Dyrektorów i Rady Dyrektorów określa ustawa.

2. W skład Rady wchodzi Przewodniczący oraz 12 członków Rady. Pracami Rady kieruje Przewodniczący, którego w razie potrzeby zastępuje Wiceprzewodniczący wybrany spośród siebie przez członków Rady.

3. Dyrektorzy instytutów naukowych PAN wybierają spośród siebie 12 członków Rady Dyrektorów. Regulamin wyborów oraz podział miejsc pomiędzy instytuty z poszczególnych Wydziałów określa załącznik do Statutu Polskiej Akademii Nauk.

4. Członek Rady musi być urzędującym dyrektorem instytutu naukowego PAN. Zakończenie pracy na stanowisku dyrektora instytutu PAN skutkuje automatyczną utratą członkostwa w Radzie i wymaga przeprowadzenia wyborów uzupełniających.

5. Prezes powołuje Przewodniczącego Rady na 4-letnią kadencję. Kandydat na to stanowisko zostaje wyłoniony w otwartym konkursie przez 5-osobową komisję konkursową, w skład której wchodzi przedstawiciel Ministra, Prezes lub Wiceprezes PAN oraz trzy osoby wybrane spośród siebie przez urzędujących (w chwili ogłoszenia konkursu) członków Rady. Prezes PAN zawiera z wybranym Przewodniczącym Rady umowę o pracę na czas zajmowania tego stanowiska.

6. Kadencja Przewodniczącego Rady ulega skróceniu w określonych ustawowo sytuacjach uniemożliwiających dobre wypełnianie obowiązków (śmierć, długotrwała choroba, prawomocny wyrok za ciężkie naruszenie prawa, inne) lub na skutek rezygnacji ze stanowiska.

7. Prezes odwołuje Przewodniczącego Rady przed końcem kadencji na wniosek kwalifikowanej większości $\frac{2}{3}$ składu Rady (9 głosów za).

8. Przewodniczący Rady Dyrektorów wchodzi z urzędu w skład Prezydium PAN, zachowując zatrudnienie na stanowisku naukowym w swoim macierzystym instytucie PAN. Stanowiska Przewodniczącego Rady nie można łączyć z funkcją dyrektora instytutu PAN lub inną kwalifikującą do zasiadania w Prezydium PAN.

9. Przewodniczący Rady Dyrektorów zwołuje dwa razy do roku Zebranie Ogólne Dyrektorów, które przyjmuje sprawozdania z działalności Rady Dyrektorów oraz opiniuje propozycje dotyczące tworzenia, likwidacji oraz łączenia lub przekształcania instytutów.

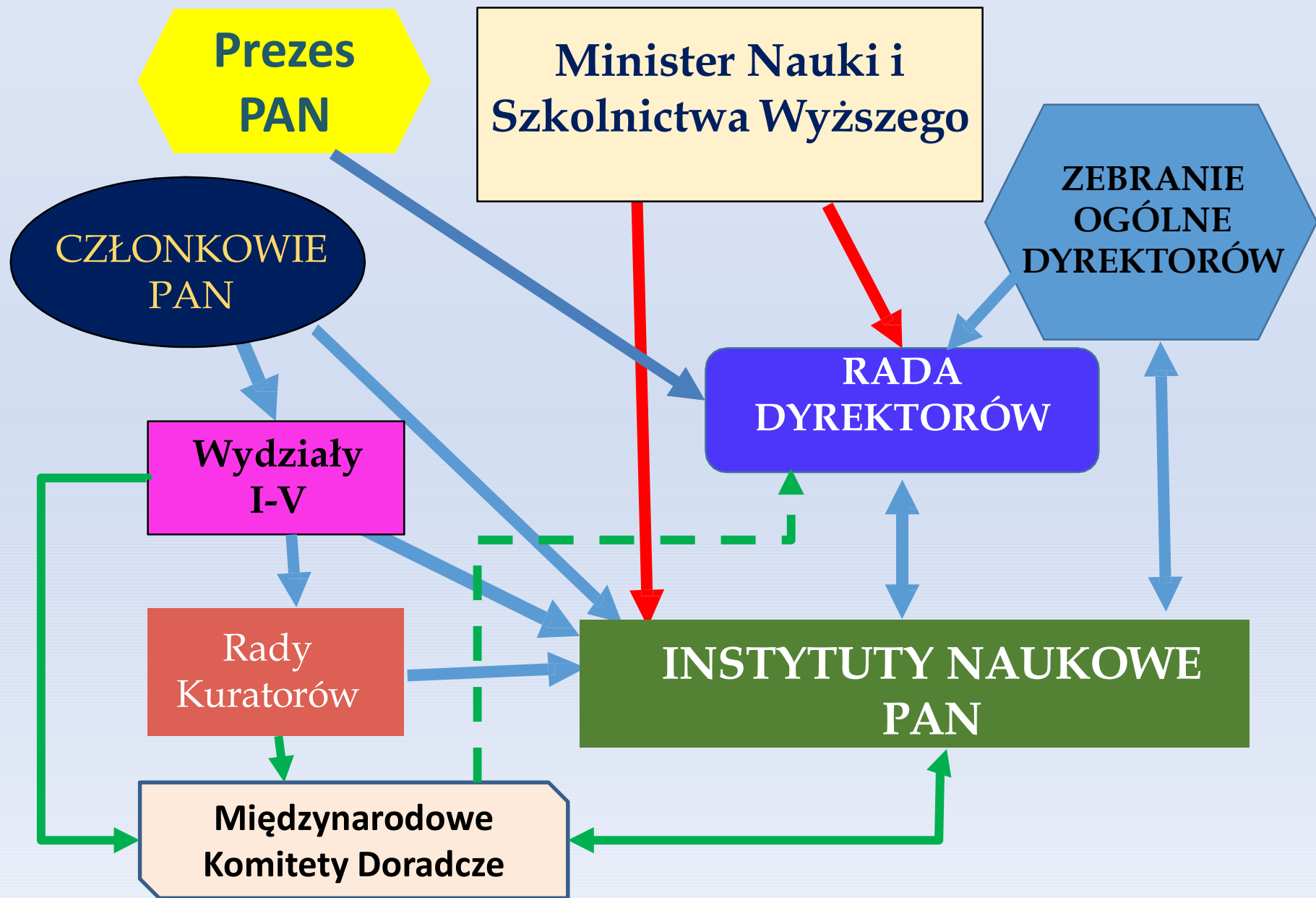
10. Dyrektorzy instytutów naukowych PAN wyłaniani są w procedurze konkursowej. Konkurs przeprowadza powołana przez Radę Dyrektorów 5-osobowa komisja w składzie: 2 osoby z Rady Kuratorów, 2 przedstawiciele wybieranych przez Radę Naukową jednostki oraz 1 osoba wskazana przez Radę Dyrektorów. Komisja konkursowa na pierwszym posiedzeniu określa warunki konkursu i zasady jego przeprowadzanie (podobnie jak w obecnie obowiązującym trybie). Kandydaci powinni przedstawić swoje programy na specjalnym posiedzeniu Rady Naukowej instytutu, która wyrazi opinię na ich temat. Po rozstrzygnięciu konkursu Rada Dyrektorów negocjuje warunki zatrudnienia, a Prezes PAN powołuje zwycięzcę konkursu na 4-letnią kadencję.

11. Rady Kuratorów monitorują i oceniają działalność naukową instytutów oraz ich perspektywy rozwojowe wg obecnie obowiązujących zasad. Skład Rad Kuratorów zostaje poszerzony poprzez podniesienie limitu wieku dla wchodzących w ich skład członków Akademii do ukończenia 75. lat.

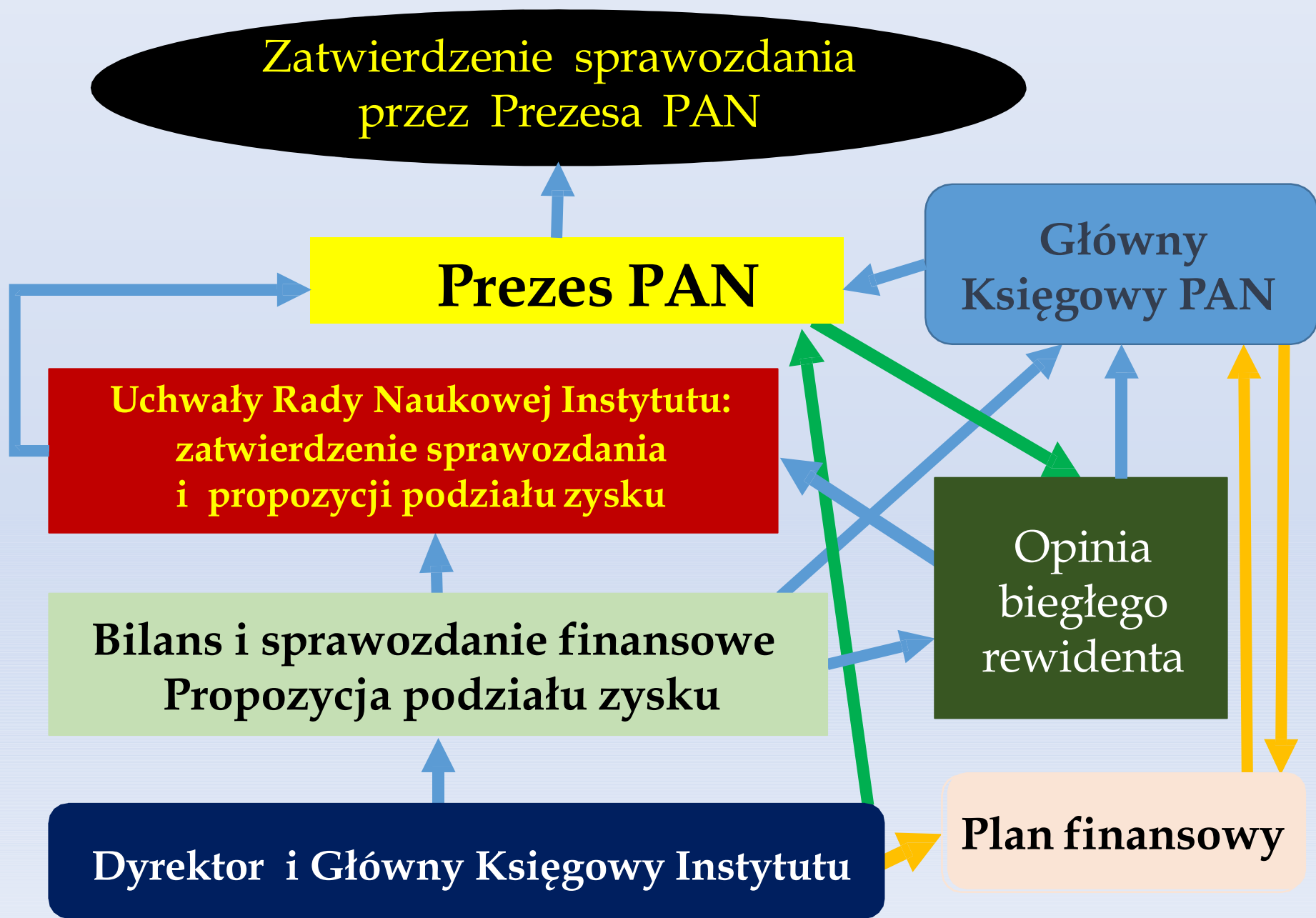
12. Dyrektor instytutu w porozumieniu z Przewodniczącym Rady Kuratorów proponuje skład Międzynarodowego Komitetu Doradczego (MKD), który ocenia działalność i perspektywy rozwojowe instytutu w skali światowej. Skład MKD zatwierdza Wydział PAN, do którego przypisany jest instytut PAN.

Zarządzanie instytutami naukowymi PAN - propozycja

Dziękuję za uwagę

Przykład 3: Zatwierdzenie sprawozdania finansowego